

CEZA YARGILAMASI HUKUKU

yetkili mercilerce **suç şüphesinin öğrenilmesinden** iddianamenin mahkeme tarafından **kabulüne** kadar geçen evreye “**SORUŞTURMA**”,

iddianamenin mahkeme tarafından kabulüyle başlayıp **hükmün kesinleşmesine** kadar geçen evreye ise “**KOVUŞTURMA**” denir.

- **CEZA MUHALEMESİNİN KAMUSALLIĞI İLKESİ:** İlke, suç iddiasının kamu adına devlet tarafından hazırlanması ve yargılanmasını ifade eder.
- Soruşturmanın ve kamu davasının mecburiliği (kanuniliği) ilkesi
- Masumluk karinesinden yararlanma-lekelenmeme ilkesi
- Kendisini ve yakınlarını suçlayıcı beyanda bulunmaya ve delil göstermeye zorlanamama (nemo tenetur) ilkesi
- Makul sürede yargılanma ilkesi

AĞIR CEZA MAHKEMESİNİN MADDE İTİBARIYLA YETKİSİ (GÖREVİ), yağma, irtikâp, resmî belgede sahtecilik, nitelikli dolandırıcılık, hileli iflas suçları, ... Terörle Mücadele Kanunu'nun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmaktadır.

- **TEŞEBBÜSTE son icra hareketinin yapıldığı,**
- **Kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve**
- **Zincirleme suçlarda son suçun işlendiği**

yer mahkemesi yetkilidir.

CEZA MUHALEMESİ ŞARTLARI:

- Şikayet
- İzin
- İstem (Talep)
- Dokunulmazlığın Kaldırılmış Olması
- Derdestlik ve Kesin Hüküm
- Uzlaşma
- Önödeme
- Kusur Yeteneği
- Akıl Hastalığı
- Şüpheli veya Sanığın Hayatta Olması
- Failin Türkiye'de Bulunması

Hayatta olmayan bir kişinin işlediği iddia edilen suç ile ilgili olarak soruşturma yapılamaz.

*Soruşturma evresi başladıktan sonra şüphelinin hayatını kaybetmesi durumunda, Cumhuriyet savcısı tarafından **kovuşturmaya yer olmadığına karar verilerek soruşturma sonlandırılır.***

Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suç hakkında yetkili kimse, şikayette bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

Beyan delilleri;

- Sanık beyanı
- Tanık beyanı
- Sanıktan başka taraf (mağdur beyanı) olarak üç türe ayrılır.

- **İfade alma**, şüphelinin soruşturma evresinde kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısı tarafından;
- **Sorgu** ise şüpheli veya sanığın, soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili olarak, **hâkim veya mahkeme tarafından** dinlenmesini ifade eder.

BİLGİ ALMA: Bir suçun tespiti veya aydınlatılmasına yönelik olarak, müşteki ve suçtan zarar gören ile suç işleme şüphesi altında bulunmayan diğer kişilerin dinlenmesine ve tutanağa geçirilmesine, **bilgi alma** denir.

TANIK, kendisine karşı yürütülmeyen bir ceza soruşturmasında, olay hakkında **beş duyusu** ile edindiği bilgiyi, **adli makamlar huzurunda ifadesi ile açığa vuran kimsedir**. Küçük çocuklar ve akıl hastaları da dâhil herkes tanık olma ehliyetine sahiptir. Delil olan kişinin kendisi olmayıp yaptığı açıklamalarıdır. Kişi, delil kaynağıdır.

Şüpheli ve sanıkla aralarında kanunda öngörülen derecede yakınlık bulunup da tanıklıktan **ÇEKİNEBİLECEK** olan kişiler şunlardır:

- 1) Şüpheli veya sanığın **nişanlısı**,
- 2) evlilik bağı kalmasa bile şüpheli veya sanığın **eşi**,
- 3) şüpheli veya sanığın kan hısımlığından veya kayın hısımlığından **üstsoy veya altsoy**,
- 4) şüpheli veya sanığın üçüncü derece dahil kan veya ikinci derece dahil **kayın hısımları**,
- 5) şüpheli veya sanıkla aralarında **evlatlık bağı** bulunanlar.

MESLEKLERİ VE SÜREKLİ UĞRAŞILARI NEDENİYLE TANIKLIKTAN ÇEKİNEBİLECEK OLAN KİŞİLER:

- 1) **Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcıları**,
- 2) **hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer tüm tıp meslek veya sanatları mensupları**,
- 3) **mali işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterler**.

Gömülmüş bulunan bir ceset, **incelenmesi** veya **otopsi** yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde **Cumhuriyet savcısı**, kovuşturma evresinde **mahkeme** tarafından verilir.

Ceza muhakemesinde soruşturma veya kovuşturma yapılabilmesi için gerçekleşmesi gereken şartlara **ceza muhakemesi şartları** denir.

İstem (Talep): Bazı hallerde soruşturma ve kovuşturma yapılması belli bir merciin Cumhuriyet Savcısından istemde bulunmasına bağlıdır. İstem, talep olarak da adlandırılmakta ve devletin resmi bir makamının şikâyeti olarak nitelenmektedir.